

ПРЕС КЛИПИНГ

23. 01. 2020.

НАСЛОВИ

Југослав Ристић поново на челу ССС Крагујевца (стр. 3)

Нови стари председник крагујевачког синдиката (стр. 3)

Смањује се број радника на црно (стр. 4)

Повишице пензија и „преко реда“: Предложено усавршавање „швајцарског“ модела исплате (стр. 6)

Предлог стиже за две седмице: Да ли ће запослени у трговинским ланцима имати месечно две слободне недеље? (стр. 7)

Представници војних фабрика данас у Влади Србије (стр. 8)

Трговцима у Србији једна или две нерадне недеље месечно? (стр. 9)

Овако синдикати предлажу да се забрани рад недељом у Србији: Одлуку ипак, још чекамо (стр. 10)

Разматра се више опција у вези са забраном рада недељом (стр. 11)

Трипартитни дијалог: Требају ли нам социјално-економски савети? (стр. 12)

Југослав Ристић поново на челу ССС Крагујевца

Једногласном одлуком и у наредних пет година Савез самосталних синдиката Крагујевца водиће досадашњи председник Југослав Ристић.

Изборној скупштини присуствовали су и председник Савеза самосталних синдиката Србије Љубисав Орбовић и секретар Већа Зоран Михајловић.

Савез самосталних синдиката Крагујевца изабрао је руководство ове синдикалне организације за период од 2020. до 2025. године.

Поред председника изабрани су чланови Већа, надзорни и статутарни одбор, али и повереници за Рачу, Кнић и Баточину.

Чланови Изборне скупштине су, тајним гласањем, за председника поново изабрали Југослава Ристића.

Ристић је нагласио да му је изузетна част што ће и у наредном периоду у Крагујевцу водити ову синдикалну организацију са богатом традицијом.

Приоритет, каже, остаје исти – заштита права и интереса чланова синдиката и радника.

Изборној скупштини у Крагујевцу су, поред редовних чланова, присуствовали и председник Савеза самосталних синдиката Србије Љубисав Орбовић и секретар Већа Зоран Михајловић.

Орбовић је нагласио да ће се и у овој години водити борба за промену политике ниских зарада и да ће се залагати да зараде достигну ниво минималне потрошачке корпе.

Челници Савеза самосталних синдиката Србије наглашавају да су права синдикалних лидера угрожена у, те да ће тражити измене Закона о раду. Тиме би се, додају, обезбедила њихова боља заштита, па би несметано могли да помажу запосленима.

Нови стари председник крагујевачког синдиката

ИЗВОР: ПРЕССЕК

Југослав Ристић ће и у наредних 5 година обављати дужност председника Савеза самосталних синдиката Крагујевца. То је одлучено на изборној скупштини тог синдиката.

– У првом плану нашег рада, у наредних 5 година, једна од најважнијих тема биће како побољшати услове рада. Радници у Србији су постали јефтина радна снага, а то је оно против чега се морамо борити., рекао је за портал Прессек Југослав Ристић.

Он је додао да ће „време” диктирати услове синдикалне борбе и деловања.

За потпредседнике су изабрани Сандра Радосављевић, Драган Илић и Зоран Марковић.

Мандатни период траје од 2020. до 2025. године.

ПОЛИТИКА ONLINE

Смањује се број радника на црно

У току 2019. у инспекцијским контролама је затечено 12.938 особа да раде мимо закона, што је за четвртину мање у односу на 2018. годину

Аутор: Марија Браковчевић

У Србији је у току прошле године у раду на црно затечено 12.938 радника, што је за 24 одсто мање у односу на 2018, када су инспектори приликом контрола установили да је на тај начин радило 17.026 грађана. Према подацима Инспектората за рад, сем овог смањења, приметан је и тренд смањења нерегистрованих субјеката за 36 одсто, у периоду од 2017. до 2019. године, а на сајту Министарства за рад и запошљавање објављен је и списак на којем се налази 3.695 послодаваца код којих су приликом инспекцијских надзора затечени радници на фактичком, односно раду на црно у периоду од 3. јануара 2019. до 15. јануара 2020. Реч је о предузећима која се, између осталог, баве угоститељством, трговином на мало, фризерским и козметичким услугама, одржавањем и поправком моторних возила, изградњом стамбених и нестамбених зграда...

Број послодаваца код којих је утврђен рад на црно после поновљених инспекцијских надзора у прошлој години био је 288, и то после два надзора. Према подацима Инспектората за рад, код 32 послодавца установљено је да има радника који раде на црно и после три надзора, код девет су пронађени и после четири, код три послодавца и после пет надзора, док се тај број смањује на једног послодавца после шест и више надзора.

Да мере за сузбијање сиве економије дају резултате, али да чак ни оне нису довољне да у комплекту сузбију рад на црно, сматра Небојша Атанацковић, почасни председник Уније послодаваца Србије.

– Инспекција се увек хвали како је повећала број надзора, али је истина да би требало да их буде још више. Држави би се свакако исплатило да су контроле чешће, да се поштри казнена политика, а тиме би било боље и послодавцима и представницима радника. Унија послодаваца

се ионако залаже да се спречи рад на црно, јер то представља угрожавање већине послодавца који испуњавају своје обавезе према држави и радницима – истиче Атанацковић, подсећајући да су послодавци који редовно измирује своје обавезе против рада на црно у односу на оне друге, који су им нелојална конкуренција.

Такви исплаћују радницима плате у ковертама, а не на рачуне, али ипак сви ти непријављени радници нису на силу запослени код таквих послодаваца, већ у договору са њима, додаје.

– Тако су се договорили да би послодавцу било лакше, а и њима већа плата, управо за ту разлику која би иначе ишла као обавеза послодавца. Зато би било добро смањити обавезе привреде према држави и тиме стимулисати послодавце да њихови радници буду пријављени са пуним зарадама – подсећа Атанацковић.

Због кршења права 336 телефонских пријава

Захваљујући посебном телефонском броју за пријаву неправилности у области рада и права за труднице и породиље (0800-300-307), од краја јула 2019. до 15. јануара ове године забележено је 336 пријава послодаваца због кршења или ускраћивања неког од права. Примедбе су се, пре свега, односиле на неисплаћивање новчаних накнада дефинисаних уговором, а било је и случајева давања отказа, пренео је Танјуг. На сајту Министарства за рад објављена је и листа послодаваца код којих су утврђене неправилности у вези са остваривањем права током трудноће, породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и посебне неге детета. Та листа се односи на неправилности које су начињене у периоду од 23. јула 2019. до 15. јануара ове године и на списку је 29 предузећа из Београда, Врања, Новог Сада, Прокупља, Крушевца, Краљева, Лесковца, Шапца, Панчева и Зрењанина.

Права трудница кршило је 19 послодаваца, а 10 њих права породиља. Та предузећа баве се углавном трговином, угоститељством, производњом хлеба и пецива, обуће, фризерском делатношћу...

Неправилности су се готово код свих фирми које су на списку односиле на неисплату накнаде. Према тој листи, 11 послодаваца није доставило обрачуне зарада, седам није доставило потребну документацију надлежним службама из области социјалног и здравственог осигурања, а три послодавца су дала незаконите отказе уговора о раду.

Повишице пензија и „преко реда“: Предложено усавршавање „швајцарског“ модела исплате

Аутор: Ј. Ж. С.

Влада ускоро планира увођење корективног модела за индексацију примања најстаријих. Просечан чек не сме да буде упола мањи од просечне плате. Помоћ ће добијати само они којима је неопходна

НОВА формула за усклађивање пензија, која се ослања 50 одсто на стопу инфлације и 50 на раст зарада је добра, али би је требало прилагодити, како би у наредним годинама примања најстаријих била и виша него што би омогућила њена једноставна примена.

У Фискалном савету сматрају да је швајцарски модел добар и да би могао да се "оснажи" и предложили су како то најбоље да се учини. По њиховој анализи, ако током дужег периода будемо имали веома висок привредни раст и висок раст зарада, учешће пензија у БДП почеће да пада и испод циљаних 10 процената, што је уједно и европски просек, а показало се као финансијски одрживо за Србију.

Они наглашавају да треба увести још један додатни механизам међугенерациске солидарности. То подразумева да ако се десе високе стопе привредног раста и пензије смање на 9,5 процената БДП, мора да дође до аутоматског ванредног усклађивања за пет одсто. На тај начин би се учешће пензија у БДП вратило на десет процената, што је европска пракса и економски је одрживо за Србију.

Момо Чолаковић, народни посланик ПУПС-а, сматра да је швајцарски модел са аспекта државе, Фонда ПИО и корисника пензије добра ствар, али је треба усавршавати и унапређивати.

- Неопходно је да се обезбеде и "заштитне мере" односно води рачуна о томе да просечна пензија не буде упола мања од просечне плате, и да та разлика не буде још већа - каже наш саговорник. - Уколико се то догоди онда кроз измене закона треба обезбедити ванредно усклађивање. Да се не би догодило да просечна плата буде 900, а пензија 420 евра.

Чолаковић предлаже да Влада у инвестиционом плану предвиди ове могућности, као и ситуацију у којој ако се достигну бољи привредни резултати и БДП буде испод 9,5 процената, део колача добију и пензионери.

- Све ове мере, као и додатак на пензију или једнократна помоћ требало би да припадају само онима којима су стварно неопходни - истиче посланик ПУПС.

Катарина Станић, из Центра за социјалну политику, сматра да би требало најпре раздвојити индексирање општег бода и пензија у исплати.

- Све што није индексирање условљено растом зарада неминовно доводи до пада стопе замене, односа пензије нових пензионера и онога што су зарађивали - каже Станићева. - Стога би

општи бод требало да почне да се индексира растом зарада у виду да је стопа замене већ пала на 60 одсто.

ПЕНЗИОНЕРИ ЋЕ ЖИВЕТИ ЈОШ БОЉЕ

ПЕНЗИЈЕ неће моћи да се усклађују само по швајцарском моделу, већ мора да се уведе и корективни модел индексације примања за најстарије суграђане, сматра председник Србије Александар Вучић. Ова формула није довољна, јер то значи да би пензионери живели боље, али не довољно боље. Њеном применом би у време кад просечна плата у Србији буде 900 евра, што се по проценама председника очекује до 2025, просечна пензија износила свега око 300 евра.

Предлог стиже за две седмице: Да ли ће запослени у трговинским ланцима имати месечно две слободне недеље?

Аутор: Е. Б. ТАЛИЈАН

Синдикати тврде да неће бити отпуштања

ПРОДАВЦИ у малопродајним објектима у Србији ће, највероватније, имати макар две слободне недеље у месецу, прву и последњу, ако не буде могуће да то буде свака, тврде у Асоцијацији слободних и независних синдиката. Очекује се да ће увођење једног од ових модела бити епилог покренуте расправе о забрани рада последњег дана у седмици. У синдикату сматрају да нема опасности да би ова мера могла да доведе до отпуштања радника у трговинама, јер продаваца ионако нема довољно.

Председница Асоцијације слободних и независних синдиката Ранка Савић каже ће се на иницијативу Министарства трговине крајем јануара одржати шири скуп на којем би се анализирано евентуално усвајање ове одлуке. Учествоваће и представници синдиката, невладиног сектора, потрошача, добављача, послодаваца, а након тога ће се, како каже, изаћи са конкретнијим предлогом.

- Ми се залажемо за апсолутно укидање радне недеље и велики сам оптимиста, очекујем да ће неки од модела бити усвојен, јер наилазимо на подршку и трговинских ланаца и грађана - наводи Савићева. - Услов је да одлука о забрани не сме да буде селективна, већ мора да се односи на све трговинске ланце. Овим нису обухваћени објекти који морају да буду отворени, као што су апотеке и бензинске пумпе. До сада су два трговинска ланца подржала овај предлог. Огроман је мањак продаваца и за њих би било олакшање да тај дан буде нерадан.

Председница АСНС каже да не верује у објављене податке из Црне Горе који се односе на последице увођења нерадне недеље и истиче да нема опасности да би у Србији могло да дође до отпуштања радника, јер трговине имају мањак људи.

- Три месеца је кратко време да би се сагледали ефекти - истиче Савићева. - Мислим да је то пропаганда оних који су се од почетка противили тој иницијативи. Уопште се не бринем да би могло да дође до отпуштања радника у Србији, јер је толики мањак, на хиљаде људи недостаје и великим и малим трговинама.

НЕ ПЛАЋАЈУ ШТО МОРАЈУ

ПЛАТЕ радника у трговини су изузетно ниске, крећу се око 30.000 динара, а од 1. јануара су практично изједначене са минималном зарадом у Србији - каже председница АСНС Ранка Савић. - Велики проблем представља чињеница да послодавци не плаћају прековремене сате радницима, нити рад недељом скупље, већ то третирају као сваки други дан.

ЦРНА ГОРА

Од увођења забране рада недељом у Црној Гори, пре три месеца, више од 80 радника у шопинг-молловима је добило отказ, а тржни центри су најавили да ће се тај број повећати.

- Закупци су имали пад промета од 18 одсто који се односи на одећу, обућу и аксесоаре - наводе црногорски медији. - Компаније које управљају тржним центрима тражиле су од Удружења послодаваца да покрену оцену уставности Закона о унутрашњој трговини на основу кога је уведена нерадна недеља.

Представници војних фабрика данас у Влади Србије

Очекују одговоре о функционисању групације Одбрамбена индустрија Србија У Влади Србије за данас у подне заказан је састанак са представницима пословодства, органа управљања и синдикалних организација шест водећих домаћих војних фабрика (Застава оружје, Крушик, Први партизан, Слобода, Милан Благојевић и Прва искра) које су, до почетка ове године, чиниле неформалну групацију Одбрамбена индустрија Србије.

Пише: Зоран Радовановић

Влада Србије је, међутим, 31. децембра прошле године донела уредбу о формирању групације Одбрамбена индустрија Србије, која ће имати свој орган управљања, и коју ће, поред шест речених фабрика, да чини још 13 предузећа наменске производње са већинским државним и друштвеним капиталом.

На данашњем састанку у Влади, представници досадашње неформалне групације Одбрамбене индустрије Србије, требало би, како дознајемо, да од министра одбране Александра Вулина, његовог помоћника Ненада Милорадовића и других, добију објашњења на који ће начин да ради новоформирана групација Одбрамбене индустрије Србије, са 19 чланица. Оно што је с тим у вези познато је да да ће групацијом да управља Савет који ће да има председника, четири потпредседника и чији ће чланови да буду председници надзорних одбора свих предузећа која је чине.

Представници оних шест највећих војних фабрика очекују да им на данашњем састанку у Влади буде појашњено које су ингеренције Савета, те на који начин ће тај орган управљања да доноси одлуке везане за развој домаће војне индустрије.

Међу новим предузећима која су ушла у састав Одбрамбене индустрије Србије су београдска фирма Белан, Ковачки центар из Ваљева, крагујевачка Застава терво, која је преузела кључне

погоне (Каросерија, Лакирница, Монтажа...) Заставе камиона у стечају, а који нису у функцији, затим Јумко из Врања, Застава ковачница, ФАП из Прибоја, у којем је производња тешких камиона одавно обустављена и друга.

Спекулише се да је иницијатор формирања групације Одбрамбена индустрија Србије помоћник министра одбране за материјалне ресурсе Ненад Милорадовић који је у МО задужен и за развој војне индустрије. Основни циљ групације везан је за наоружавање Војске Србије.

Nedeljnik

Трговцима у Србији једна или две нерадне недеље месечно?

Извор: Бета

Продавци у малопродајним објектима у Србији ће највероватније имати једну или две нерадне недеље месечно, **уколико не буде могућности да буде свака**, објавили су из Асоцијације слободних и независних синдиката (АСНС).

Коначни став Министарства трговине, туризма и телекомуникација на захтеве синдиката да се забрани рад у продавницама последњег дана у седмици **знаће се почетком фебруара**, рекла је за сајт „Блица“ *председница АСНА Ранка Савић*.

Савић је казала да су синдикати прошле недеље имали „добар састанак“ са министром Расимом Љајићем и оценила да су у Министарству трговине спремни да изађу у сусрет захтевима синдиката на одређени начин.

„Министарство би почетком фебруара требало да изађе са својим ставом и тада ћемо знати да ли ће продавнице у старту бити затворене прве недеље у месецу, или прве и последње, а постоје и још неке могуће опције. У сваком случају, **модел који буде усвојен важиће за све трговце – домаће и стране**„, објаснила је Савић.

Више могућих решења у оптицају

Више могућих решења је у оптицају, а радна група коју је формирало ресорно министарство тренутно спроводи анкету међу трговцима, потрошачима, добављачима, послодавцима и свим осталим учесницима у ланцу малопродаје, како би дошла до оптималног модела.

Савић је подсетила да су се домаћи трговачки ланци већ сагласили са предложеном иницијативом о нерадној недељи, уз инсистирање да одлука буде примењена на све учеснике на тржишту.

Најавила је да ће следеће недеље синдикати имати састанке и са два велика страна трговца која послују у Србији, како би ускладили своје ставове.

„Велики сам оптимиста и мислим да трговци неће толико осетити овај нерадни дан, као и да неће бити разлога за отпуштање радника. Тим пре што већина има проблем са радном снагом, па им ново радно време одговара, према њиховим речима, да реорганизују запослене“, казала је Савић.

У трговини у Србији има **око 200.000 запослених, а 70 одсто су жене**. У том сектору плате су ниже и до 30 одсто од републичког просека.

Европска унија препустила је земљама чланицама да радно време продавница уреде на основу својих традиционалних, културних и верских потреба. Тако су врата трговина за потрошаче недељом затворена у девет држава, међу којима су Француска, Немачка, Аустрија и Пољска.

У Словенији радње такође не раде последњег дана у седмици и током празника, а нерадна недеља недавно је уведена и у Црној Гори.

Телеграф

Овако синдикати предлажу да се забрани рад недељом у Србији: Одлуку ипак, још чекамо

Разни предлози су оптицају, а неки се односе на забрану рада прве, или прве и последње недеље у месецу

Разматра се неколико опција када је реч о иницијативи за забрану рада недељом у продавницама, а у фебруару се очекује заједнички састанак свих актера на које се она односи, на коме ће бити анализирани сви предлози и евентуално договорено усвајање те одлуке, кажу за Тањуг из Асоцијације слободних и независних синдиката.

Председница Асоцијације, Ранка Савић, каже да би на том састанку учествовали **страни и домаћи трговци, синдикати и представници владе**, како би размотрили све предложене моделе и изјаснили се о њиховом прихватању. Савић каже да се разматра више могућности и да је предлог тог синдиката да се **у потпуности забрани рад недељом** у свим трговинским ланцима, али да су спремни да размотре и друге предлоге и идеје.

- Представници Министарства трговине су нам рекли, ако анкете које буду спровели укажу да су трговци већински против тога, да би онда требало разматрати друге опције као што је **забрана рада прве, или прве и последње недеље у месецу** - истиче Савић.

Наводи да је са ресорним министром одржан састанак крајем децембра и да је синдикат наишао на разумевање и велику подршку за ту идеју.

Синдикат је покренуо иницијативу да се забрани рад недељом и скренуо пажњу на изузетно ниске плате радника којих у трговини има око 200.000 и крећу се око 30.000 динара. Оне су практично, од 1. јануара, **изједначене са минималном зарадом у Србији**.

Разматра се више опција у вези са забраном рада недељом

Извор: Тањуг

Разматра се неколико опција када је у питању иницијатива за забрану рада недељом у трговинама, а у фебруару се очекује заједнички састанак свих актера на које се она односи, на коме ће анализирати сви предлози и евентуално договорити усвајање те одлуке, кажу за Тањуг у Асоцијацији слободних и независних синдиката (АСНС).

Председница АСНС Ранка Савић каже да би на том састанку учествовали страни и домаћи трговци, синдикати и представници владе, како би размотрили све предложене моделе и изјаснили се о њиховом прихватању.

Савић каже да се разматра више могућности и да је предлог тог синдиката да се у потпуности забрани ради недељом у свим трговинским ланцима, али да су спремни да размотре и друге предлоге и идеје.

– Представници Министарства трговине рекли су нам да ако анкете које буду спровели укажу да су трговци већински против тога, да би требало разматрати друге опције – забрану рада прве или прве и последње недеље у месецу, што би био први корак да касније сви трговци прихвате забрану рада недељом – истакла је Савић.

Како каже она, било је и предлога да се рад недељом ограничи до 11 сати пре подне, али да ће се на састанку у фебруару конкретније знати који предлози ће бити уважени.

Наводи да је са ресорним министром одржан састанак крајем децембра и да је синдикат наишао на разумевање и велику подршку за ту идеју.

Након анкете и разговорима са домаћим и страним трговинским ланцима, добављачима, потрошачима, невладиним сектором изаћи ће се са коначним ставом, каже.

– Синдикат неће одустати од ове идеје, али боље ишта него ништа...Нећемо бити презадовољни ако се усвоји предлог да једна или две недеље буду нерадне, али нема разлога ни да то одбијемо – каже Савић.

Тај синдикат покренуо је иницијативу да се забрани рад недељом и скренуо пажњу на изузетно ниске плате радника којих у трговини има око 200.000 и крећу се око 30.000 динара.

Оне су практично од 1. јануара изједначене са минималном зарадом у Србији.

– Значајан проблем је и мањак радне снаге, али и неплаћени прековремени сати. Осим тога, рад недељом не се не плаћа посебно, јер га послодавци третирају као сваки други радни дан – казала је Савић.

Трипартитни дијалог: Требају ли нам социјално-економски савети?

Извор: Нови магазин

Зашто Социјално-економски савет Србије ни после безмало две деценије постојања није успео да се наметне као основни облик успостављања дијалога власти с репрезентативним синдикалним и послодавачким организацијама

Пише: Зоран Стојиљковић*

У јавности, посебно оној склоној запосленима и синдикатима, постоји висок степен оправданог незадовољства ефектима вођеног социјалног дијалога и, посебно, позицијом и утицајем Социјално-економског савета Републике Србије (СЕС РС) као његовог основног институционалног оквира.

Неспорно је да СЕС за деценију и по свог постојања није успео да се наметне као основни облик успостављања дијалога власти са социјалним партнерима – репрезентативним синдикалним и послодавачким организацијама, унутар којег се договорно креирају економска и социјална политика, радно и социјално законодавство, односно регулишу конфликти и усмерава развој.

Спор и незадовољавајући раст, пресецају кризама и, пре свега, бедне зараде и несигуран положај (полу)запослених, као и губитак перспективе и масован одлазак из земље најбољи су доказ неуспеха социјалног дијалога.

Незадовољство прераста у губљење воље и поверења и повремене захтеве да се потпуно напусти синдикално учешће у раду трипартитних институција. Занимљиво је да захтеви за изласком из СЕС-а, и то без темељне аргументације и алтернативних сценарија, долазе најчешће из синдиката који нису, а били су и волели би да се нађу у њему. Но, то је за неку другу причу.

Бојим се да су у делу добронамерних критика присутна претерана очекивања, односно неразумеваше природе самог социјалног дијалога, пре свега кад је реч о његовим неиспуњеним претпоставкама.

ШТЕТНИ ДОГОВОРИ: Успешан социјални дијалог је ствар постигнутог задовољавајућег, при томе још и развојно-одрживог компромиса преговарачких страна са различитим интересима. Таквог дијалога нема: (1) без креирања културе дијалога и успостављања међусобног поверења; (2) стварања одговарајућег нормативног и институционалног оквира; (3) без стварног подизања капацитета учесника у социјалном дијалогу.

Заправо, дијалога нема ако у њега нису под истим условима укључени сви они који се реално питају и ако између њих не постоји каква-таква равнотежа моћи. Једно од наградних питања је, рецимо, колико се пита и којим каналима утиче Унија послодаваца, а колико привредне коморе и савети страних инвеститора? Или колико власти, када је у питању образовање или агенцијско запошљавање, чују сопствене запослене и грађане, а колико агенти корпоративног капитала?

Не представљају ли, примера ради, штрајкови у Републичком геодетском заводу (РГЗ) или Поштама Србије савршен тест односа снага, успостављених неформалних коалиција, уз увођење неовлашћених актера и непоштовање правила игре и договорених процедура? Наравно, на штету запослених и синдиката?

Не треба посебно доказивати тезу да су синдикати најмање моћан, а за дијалог највише заинтересован играч, док истовремено власти и део послодаваца често фингирају дијалог купујући време.

Проблем синдиката и њихове немоћи и резултирајућег неповерења у њих решава се, међутим, претходно на другим местима – умећем креирања јединствене стратегије у којој је преговарање увезано са солидарношћу и упорним протестовањем.

Мислити, иначе, да ће институционални облик конфликтног партнерства заменити сопствени синдикални ангажман и ризик управо је доказ салонског синдикализма. Разлике између прилика у Француској и Србији очито су довољна илустрација.

КАКО БЕЗ САВЕТА: Прво, СЕС је демократска тековина и кључни део европског социјалног модела. Уз сва ограничења, то је важна платформа за расправу и успостављање консензуса. Њега треба дорадити, а не одбацити због сопствене немоћи.

Друго, ЕС је и функционални облик трипартизма и уједно платформа регионалног и међународног представљања власти, али и социјалних партнера. Шта би било да га нема? Како и колико бисмо утицали на рад Међународне организације рада (МОР) и њена годишња заседања, али и Програм достојанственог рада? У последње две године нарочито ради се и о

чланству у Међународној асоцијацији социјалноекономских савета и успостављеним регионалним, али и билатералним везама са саветима земаља попут Француске и Русије. При томе, не ради се о празном институцијском туризму.

Теме разговора, попут миграција, зарада, колективног преговарања и узајамне (само)процене социјалног дијалога најбоље потврђују значај међународне сарадње. Испуњену довољну дозу критичности добро илуструје то што је на овогодишњем заседању МОР прихваћена синдикална иницијатива за укидање обавезе инспекција да претходно најаве своје посете и инспекцијске надзоре, како је то прописано у српском законодавству.

Треће, Савет је за синдикате и платформа за евалуацију и координацију око Акционог програма за поглавље 19 или не мање важног мирног решавања спорова. Стање би, дакако, било далеко повољније ако би бар једном годишње на СЕС-у биле разматране и развојне стратегије и програми (ЕРП, ЕСРП), али и кључне економске и пореске мере и политике, укључујући и сам Буџет.

Круна је Друштвени уговор о развоју и запошљавању којим би се, уз поделу ризика и одговорности, обезбедио стабилан и дугорочан развој и достојанствен и солидно плаћен рад.

Ако бих као посматрач-учесник, односно као неко ко је анализирао дијалог у оквиру СЕС-а, али и учествовао у њему, требало да га оценим, била би то слаба, али ипак прелазна двојка.

Дијалог је, по мом суду, поприлично неуверљив, мало утицајан, али је на путу, посебно у последње две године, да постане бар институционално одржив и функционалан. Постојећи оквир формално задовољавајуће функционише гледајући кроз ритам одржавања седница (8 до 10 седница годишње), рада Колегијума (једном месечно), па и радних група, који је готово оптималан.

ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ПРОМЕНЕ: Кад је о самом институционалном оквиру реч, пре свега потребно је стварање система и мреже утицајних савета, укључујући оне на регионалном, па и локалном нивоу. Такође, неопходно је и трипартитно управљање институцијама попут службе запошљавања, пензионог, здравственог и фонда солидарности у којима је позиција социјалних партнера свесно маргинализована.

Полазни критеријум је реална процена потреба савета, њихових овлашћења и капацитета уместо институционалног гигантизма по којем се, рецимо, крене у кампању формирања локалних савета који после не раде јер, поштено, и немају баш о чему мериторно да одлучују.

Развијена вертикална и хоризонтална мрежа савета и њихових сталних и повремених програмских одбора и радних тела, дакле, само су задовољавајући институционални оквир и нужна претпоставка за квалитетан и ефективан социјални дијалог.

Како унапредити дијалог

*Потребно је рано укључивање социјалних партнера већ у фази креирања нацрта закона у сарадњи са ресорним министарствима, што би омогућило и квалитетнију дискусију унутар СЕС-а. Истовремено, без разматрања на заједничким радним групама и обављене мериторне расправе, закони не би смели да иду на Владу и у парламент.

*Кворум присутних чланова за састанке СЕС-а, пре свега оних из редова Владе, обезбеђен је само ако иначе већински присутни заменици владиних представника имају овлашћења да

одлучују. У супротном, рад је фактички блокиран јер је легитимитет предложених препорука и мишљења доведен у питање.

*Предлози закона о којима је СЕС водио дебату кад се подносе парламенту треба да буду пропраћени препорукама и мишљењима СЕС-а. Посебно се ту ради о законима о којима није постигнут консензус већ постоје различити ставови. Посланици генерално нису свесни дебата у СЕС-у нити његових препорука. Ово решење би омогућило бољу обавештеност посланика и повећало утицај СЕС-а у области креирања закона и државних политика.

*Социјални дијалог је, пре свега, ствар социјалних партнера. Но, у њега се на одговарајући начин – кроз одборе и шире социјалне форуме – могу укључити и представници академске заједнице, НВО, експертских група, професионалних удружења, као и организације незапослених, самоупослених, удружења потрошача – свих оних који имају интересе и знања да процес транзиције учине ефикасним, транспарентним и што праведнијим. Представници ових институција/организација могли би да учествују без права гласа у раду специјализованих сталних одбора.

*Претходно, неопходно је ојачати колективно преговарање као услов *sine qua non* за ефективан трипартитни социјални дијалог, нарочито у приватном сектору. У ову сврху СЕС треба бар једном годишње да разматра стање колективног преговарања, као и статус и примену колективних уговора на различитим нивоима.

*Мишљења СЕС-а треба да се прослеђују и Влади и ресорном министарству, који пак треба да имају краћи рок за давање одговора. Под условом, наравно, да они имају довољну аутономију одлучивања у односу на страначки и државни врх. Тиме се опет враћамо на почетак – у зону демократије и демократске политичке културе.

*Аутор је председник УГС Независност